

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE TOMASZÓW LUBELSKI ZA 2024 ROK (RAPORT EWALUACYJNY)**

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 roku, poz. 1283 z późn.zm.) na gminy nałożono obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. W związku z tym w Gminie Tomaszów Lubelski została opracowana i przyjęta w dniu 26 kwietnia 2024 roku Uchwałą Nr LXI/528/2024 Rady Gminy Tomaszów Lubelski Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie na lata 2023-2030.

Zgodnie z zapisem art. 110 ust. 4 cytowanej ustawy o pomocy społecznej realizację strategii koordynuje ośrodek pomocy społecznej.

W przedmiotowej Strategii określone zostały kierunki działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych, zadania programowe określające pomoc różnym grupom oraz sposoby ich osiągnięcia.

Wizja rozwoju gminy opisuje stan, do którego dążą zarówno władze samorządowe jak i mieszkańcy gminy. Przyjęta w strategii wizja brzmi:

„Gmina Tomaszów Lubelski będąca miejscem zwróconym ku potrzebom mieszkańców, dążącym do zapewnienia rodzinom zintegrowanego systemu wsparcia, stwarzającym warunki do rozwoju oraz integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych, a także wszystkich zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców.”

Celem nadrzędnym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2023-2030 jest *„Zapewnienie mieszkańcom jak najlepszej jakości życia, dostępności do skutecznego oraz kompleksowego wsparcia, a także integrowanie społeczności lokalnej i włączanie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.”*

Realizacja celu głównego niniejszej strategii opiera się na priorytetowych kierunkach działania obejmujących:

Cel strategiczny 1: Budowanie sprawnego i efektywnego systemu wspierania rodziny.

Cele operacyjne:

- 1.1. Podniesienie jakości funkcjonowania rodzin oraz wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo- wychowawczych.
- 1.2. Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, poprawa ich funkcjonowania społecznego oraz integracja rodzin.

Cel strategiczny 2:

Tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

- 2.1. Poprawa funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzrost ich jakości życia.
- 2.2. Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych , a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Gminy wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3:

Prowadzenie aktywnej profilaktyki zdrowotnej oraz rozwijanie sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Cele operacyjne:

- 3.1. Zwiększenie skuteczności systemu pomocy dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.
- 3.2. Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnianie inicjacji alkoholowej.
- 3.3. Promowanie właściwych postaw wśród mieszkańców w zakresie używania substancji psychoaktywnych.

Cel strategiczny 4:

Udzielanie kompleksowej i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Cele operacyjne:

- 4.1. Rozszerzenie funkcjonującego systemu wsparcia oraz podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy.

- 4.2. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy domowej oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.

Cel strategiczny 5:

Podjęmowanie działań zmierzających aktywizacji osób pozostających bez pracy.

Cele operacyjne:

- 5.1. Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny 6:

Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

Cele operacyjne:

- 6.1 Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i socjalnych.

Cel strategiczny 7:

Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Cele operacyjne:

- 7.1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

Działaniami strategicznymi w tych obszarach priorytetowych zostały objęte rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dzieci i młodzież osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami. Istotnym czynnikiem, mającym wpływ na realizację tego celu jest stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy na rzecz rozwiązywania własnych i lokalnych problemów, dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania, oraz dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.

Ocena realizacji celów strategicznych, opracowywana będzie odpowiednio w latach 2024, 2027 i 2030 , w formie raportu stanowiącego załącznik do sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, składanego Radzie Gminy, stosownie do treści art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ewaluacja oparta jest na

analizie danych uzyskanych w ramach bieżącej działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego, Szkół, Przedszkoli, Policji oraz z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tomaszowie Lubelskim. Instytucje te pracują z grupami szczególnego ryzyka, wobec których przypisano w Strategii cele operacyjne oraz poszczególne działania.

Ocena uzyskanych rezultatów prowadzona będzie w dwóch wymiarach:

- jako ocena realizacji samej strategii,
- jako ocena charakteru zmian, które strategia wprowadza w życiu społecznym.

Na ostatnim etapie oceny strategii niezbędne będzie określenie wniosków na przyszłość płynących z realizacji strategii.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie oraz poprawy jakości pracy GOPS, niezbędne jest przekazywanie i analizowanie poniższych sprawozdań:

- Ocena zasobów pomocy społecznej.
- Sprawozdanie z działalności GOPS.
- Sprawozdanie ze współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
- Resortowe (z zakresu zadań własnych i zleconych gminie, przekazanych do realizacji GOPS).

Wskaźniki stanowią podstawowy obszar monitorowania zachodzących zmian i obejmują:

dla celu strategicznego 1: **Budowanie sprawnego i efektywnego systemu wspierania rodziny.**

- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i pogłębioną pracą socjalną z rodziną,
- Liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS
- Liczba rozpowszechnionych informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie gminy,
- Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze,
- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
- Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym,

- Liczba jednostek oświatowych z którymi podejmowano współpracę,
- Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego,
- Liczba zorganizowanych imprez, liczba uczestników,
- Liczba działań podjętych w celu doposażenia jednostek oświatowych,
- Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- liczba utworzonych miejsc w mieszkaniu treningowym lub wspomagającym.

dla celu strategicznego 2: **Tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami.**

- Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Liczba uczestników ŚDS w Szarowoli i Klubu Seniora,
- Liczba osób objętych pomocą materialną,
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi/liczba godzin usług,
- Liczba osób objętych wsparciem w ramach Programów AOON i OW,
- Liczba obiektów infrastruktury Gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Liczba mieszkańców przebywających w DPS,
- Liczba uczestników zajęć organizowanych na rzecz seniorów,
- Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- Liczba zrealizowanych projektów/programów.

dla celu strategicznego 3: **Prowadzenie aktywnej profilaktyki zdrowotnej oraz rozwijanie sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.**

- Liczba rodzin którym została udzielona pomoc materialna i niematerialna,
- Liczba osób, którym udzielono porad,
- Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych,
- Liczba wniosków skierowanych do sądu/liczba wydanych postanowień i opinii biegłych,
- Liczba przeprowadzonych programów profilaktyki w szkołach/ liczba uczestników
- Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym
- Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych,
- Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniem.

- Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych/liczba uczestników,
- Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych

dla celu strategicznego 4: **Udzielanie kompleksowej i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.**

- Liczba zrealizowanych zadań Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy,
- Liczba rodzin objętych procedurą NK,
- Liczba udzielonego poradnictwa w PIK,
- Liczba inicjatyw w ramach tworzonego systemu wsparcia społecznego.

dla celu strategicznego 5: **Podejmowanie działań zmierzających aktywizacji osób pozostających bez pracy.**

- Liczba osób biorących udział w szkoleniach i innych formach aktywizacji
- Liczba osób biorących udział w pracach społ-użytk.
- Liczba uczestników KIS

dla celu strategicznego 6: **Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.**

- Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną
- Liczba osób którym udzielono pomocy w formie zasiłku na zakup żywności/w formie posiłku,
- Liczba uczniów którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych,

dla celu strategicznego 7: **Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.**

- Liczba przeprowadzonych działań w zakresie zdrowia psychicznego
- Liczba osób którym udzielono pomocy w formie zasiłku na zakup żywności/w formie posiłku,
- Liczba uczniów którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych,

Uzupełnieniem wskaźników obligatoryjnych informujących o zmianach społecznych mogą być wskaźniki fakultatywne, odzwierciedlające zakres realizacji poszczególnych celów szczegółowych na podstawie stopnia, zakresu lub wartości finansowych poszczególnych zadań, programów, projektów i innych czynności wpisujących się w obszary poszczególnych celów szczegółowych. Dobór wskaźników fakultatywnych może być dokonywany dowolnie, w

odniesieniu do badanych obszarów w okresach monitorowania wyznaczonych dla poszczególnych celów.

Wartości wskaźników realizacji celów strategicznych ilustruje tabela nr 1 stanowiąca załącznik do niniejszego monitoringu strategii rozwiązywania problemów społecznych, w której uwzględniono dane liczbowe za rok 2023 i 2024.

Podsumowanie : wnioski i rekomendacje:

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Tomaszów Lubelski na lata 2023-2030 stanowi narzędzie długoterminowego programowania i wdrażania gminnej polityki społecznej. Jej zakres zdecydowanie wykracza poza zadania pomocy społecznej, integrując zasoby i kompetencje samorządu gminy oraz lokalnych partnerów obejmujące również rynek pracy, oświaty, kultury i sportu, profilaktyki zdrowotnej oraz bezpieczeństwa publicznego.

Podkreślić należy, iż Strategia nie zawiera precyzyjnego określenia oczekiwanych rezultatów oraz docelowych wartości wskaźników. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż większość założonych zadań została wdrożona w zadowalającym stopniu, a pozostałe są w trakcie realizacji. Świadczy to o ciągłej i nieustannej realizacji zakładanych działań.

Wobec zaobserwowanych zmian sytuacji mieszkańców w 2023 i 2024 roku konieczne może być położenie większego nacisku na aktywizację społeczno-zawodową, ale także wobec postępujących zmian demograficznych – na odpowiednie zapewnienie wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnością.

Wobec potencjalnych nowych możliwości, jakie przynosi perspektywa Funduszy Europejskich otworzą się także nowe perspektywy dla inicjatyw i przedsięwzięć poprawiających sytuację mieszkańców czy stan infrastruktury usług społecznych.

Wskazana jest kontynuacja i intensyfikacja działań, a także podejmowanie działań dotąd nierealizowanych lub realizowanych w węższym zakresie w kolejnych latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2023-2030.

Załączniki:

1. Tabele - Wskaźniki monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tomaszów Lubelski

<u>L.p.</u>	Nazwa wskaźnika Celu strategicznego 1: Budowanie sprawnego i efektywnego systemu wspierania rodziny	Rok badania 2023	Rok badania 2024
1.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i pogłębioną pracą socjalną z rodziną,	7 11	7 11
2.	liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS	280	294
3.	liczba rozpowszechnionych informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie gminy	10	10
4.	liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze	20	49
5.	liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	0	0
6.	liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym,	0	0
7.	liczba jednostek oświatowych z którymi podejmowano współpracę,	11	11
8.	liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego,	25	25
9.	liczba zorganizowanych imprez, liczba uczestników	1	1
10.	liczba działań podjętych w celu doposażenia jednostek oświatowych	0	0
11.	liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych	11	11
12.	liczba utworzonych miejsc w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.	0	0

L.p.	Nazwa wskaźnika Celu strategicznego 2: Tworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami	Rok badania 2023	Rok badania 2024
1.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi,	5	2
2.	Liczba uczestników ŚDS w Szarowoli i Klubu Seniora,	38	38
3.	Liczba osób objętych pomocą materialną,	29 w tym 14 ON	33 w tym 16 ON
4.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi/liczba godzin usług	SUO 7os./1794 h 12 os./5188 h	SUO 8 os./2115 h 23os./7162 h
5.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach Programów AOON i OW,	AOON -11 OW - 5	AOON -12 OW - 9
6.	Liczba obiektów infrastruktury Gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,	15	15
7.	Liczba mieszkańców przebywających w DPS,	6	6
8.	Liczba uczestników zajęć organizowanych na rzecz seniorów	40	40
9.	liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych,	5	2
10.	liczba zrealizowanych projektów/programów.	6	6

L.p.	Nazwa wskaźnika Celu strategicznego 3: Prowadzenie aktywnej profilaktyki zdrowotnej oraz rozwijanie sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin	Rok badania 2023	Rok badania 2024
1.	Liczba rodzin którym została udzielona pomoc materialna i niematerialna,	9	10
2.	Liczba osób, którym udzielono porad,	30	25
3.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych	0	0
4.	Liczba wniosków skierowanych do sądu/liczba wydanych postanowień i opinii biegłych,	8/6	3/4

5.	Liczba przeprowadzonych programów profilaktyki w szkołach/ liczba uczestników	2/80	1/220
6.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym	3	0
7.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych,	0	0
8.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniem.	0	0
9.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych/liczba uczestników,	7/1500	6/1200
10.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych	1	3

L.p.	Nazwa wskaźnika celu strategicznego 4: Udzielanie kompleksowej i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Rok badania 2023	Rok badania 2024
1.	Liczba zrealizowanych zadań Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy	4	4
2.	Liczba rodzin objętych procedurą NK,	25	19
3.	Liczba udzielonego poradnictwa w PIK,	27	20
4.	Liczba inicjatyw w ramach tworzonego systemu wsparcia społecznego.	2	1

L.p.	Nazwa wskaźnika Celu strategicznego 5: Podejmowanie działań zmierzających aktywizacji osób pozostających bez pracy.	Rok badania 2023	Rok badania 2024
1.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach i innych formach aktywizacji	18	11
2.	Liczba osób biorących udział w pracach społ-użyty.	12	11
3	Liczba uczestników KIS	18	11

L.p.	Nazwa wskaźnika Celu strategicznego 6: Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.	Rok badania 2023	Rok badania 2024
------	---	------------------	------------------

1.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną	491/280	527/294
2.	Liczba osób, którym udzielono porad,	3	5
3.	Liczba osób którym udzielono pomocy w formie zasiłku na zakup żywności/w formie posiłku,	296	302
4.	Liczba uczniów którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych,	73	42

L.p.	Nazwa wskaźnika Celu strategicznego 7: Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.	Rok badania 2023	Rok badania 2024
1.	Liczba przeprowadzonych działań w zakresie zdrowia psychicznego	1	1
2.	Liczba osób którym udzielono pomocy w formie zasiłku na zakup żywności/w formie posiłku,	4	4
3.	Liczba uczniów którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych,	73	42
4.	Liczba wniosków skierowanych do sądu/liczba wydanych postanowień i opinii biegłych,	1	1

Sporządziła

Jolanta Zielińska – Kierownik GOPS